

KIDZSIMA HADZSIME

JAPAN

A romlott magvak

Rövid történet báborús ifjúságunk temetésére

A fiatalember, ha jól emlékszem, tizenkilenc éves volt. Anpodzsi Tamocunak hívták. Dogennek, a Zen-szekta egyik, XIII. századbeli alapítójának volt hithű követője, noha ősei nem voltak papok.

1945-ben történt, hogy az ezüstszárnyas amerikai bombavetőők rárontottak a japán égre, ahogy a hangyabolyos halott fába belekap a fűrész, s a robbanó- és gyújtóbombák felgerjesztették az Anpodzsihoz hasonló ifjú hazafiak romantikus érzéseit. Együtt laktunk a kollégiumban, amelynek hallgatólajos törvény szerint szigorú hagyománya volt, hogy asszony nem lépheti át a küszöbét.

Nem szerettem Anpodzsit ezért a regényességért. Főleg azt utáltam, hogy olyan magabiztosan tud elmerülni a buddhista szemlélődésben. Bár mindketten telve voltunk vakmerő kamaszos ábrándokkal, én nem voltam olyan ártatlan, mint ő. És arra gondoltam, hogy megréféalom.

Egy napon Anpodzsi keskeny borítékot talált a vívósisakjában. Mit sem sejtve arról, hogy került hozzá, sietve felkapta, bedobta izzadt ingébe, hogy a bőrére tapadt; úgy indult a mosdó felé, hátán érezve társai gyanakvó tekintetét. Amikor a fülkében felbontotta a levelet, az történt, amitől előre félt, s amiről reszketve gondolta, hátha mégsem igaz. A levelet női kéz írta. Anpodzsi rásimította a papírt a vékony falra, és szem-

benézett vele. A levélben ez állt: „Le a háborúval! Éljen Lenin!” A halvány felirat, melyet vastag festékcsíkokkal összemázoltak, Anpodzsinak akkor semmit sem mondott. Így az első levél odaveszett valahol a mosdó orrfacsaró bűzében. De a nyíl már célba talált.

Többféle kézírást tudok utánozni. Most finom, nőies betűkkel írtam, s a japán folyóírás olyan érzéki nőre engedett következtetni, aki minden kacérság nélkül is felébresztheti egy fiatalemberben a vágyat. A tréfát egyik barátommal csináltuk tovább. Ő lett a cinkostársam. Milyen mulatság volt ez akkor, mikor a háború éppen döntő szakaszba érkezett. Milyen mulatságos volt vizsgálgatni egy fiatalembert, aki olykor gondolatokba merülve járt köztünk, éretlen szerelmével.

Néha, németórák alatt, vagy amikor éppen fenyőgyökeret ástunk ki a Hibari-hegy lábánál (hallottuk ugyanis, hogy a repülőmotorhoz szükséges kenőolajat fenyőgyökérből fogják kivonatosolni), Anpodzsi eltűnődött, és szórakozottan bámult egy pontot az égen. ASIBIKI NO JAMADZSI KOENTO SZURU KIMIO KOKORO NI MACSITE JASZUKEKUMO NASJI. Míg várom, hogy a hegyen átkel, vágyódó szívem sosem nyughat. Az efféle hagyományos Waka-verseket Anpodzsi büszkébben és hirtelenebbül citálta, mint akármelyik német *Lied*-et. Harmadik levelünk éppen ezt a Waka-verseket tartalmazta, finomabb betűkkel, mint amilyeneket Anpodzsi valaha is látott. Ez a szívébe talált. Érezte, hogy ellenállhatatlanul vonzódik a lányhoz, aki a kedvenc versét írta bele a szerelmes levélbe. Meghalni a hazáért: az örökké élni, nem igaz? Igen, a lány helyeselni fogja, bár nem érti a szavak teljes jelentését. A szavak előugranak, mielőtt látszanának. És akkoriban átítatódtak a népszerű gondolattól: „Merj meghalni hazáért.”

Mi pedig, én és a cinkostársam, a harmadik levélben megjelöltük a helyet, ahol a negyedik levél észrevétlenül fellelhető: egy járdakő hasadékában, közvetlenül a kollégium hátsó kapujánál. Milyen idegesen indult a negyedik levélért! Mint a

gyik, úgy osont le a köhöz, kikapta a levelet a hasadékból; de nem bontotta ki mindjárt. Egy percre, alig észrevehetően, görcsbe rándult az arca. Mi pedig, én és a cinkostársam, olyan izgalomba jöttünk, mintha párzó állatok sziszegését hallgatnánk. Amint a kollégium mögötti hegyoldal fái közül figyeltek őt, lassan az az érzésünk támadt, hogy meg kellene állítani ezt az otromba tréfát. De nem tudtuk többé megállítani. Olyan volt, mint a lejtőn leguruló szekér, mely megvadul, ha lök rajta egyet valaki. A kőhasadékba rejtett válaszlevélben azt olvastuk, hogy Anpodzsi eltökélte: beáll Kamikaze-önkéntesnek, a légiflotta öngyilkosjelölt pilótái közé.

Bűnösnek éreztük magunkat, de nem tudtuk a játékot abba hagyni. Cinkostársam kijelentette, hogy a lány olyan tiszta lelkű és szenvedélyes lesz, amelyet csak tudunk csinálni belőle. – *Heidenröslein* – mondtam. De nem hiszem, hogy felfogtam volna az akkoriban tanult goethei szó jelképes értelmét, hogy ily módon palástolhassam bűntudatomat. Akárhogy is volt, Anpodzsi követte az utat, amelyet kiszabtunk neki. Önkéntelenül is megalkottuk egy bábjáték szerelmi kettősét, és a főszereplő egyre jobban ellágyult. Jobban ellágyult, mint akármelyik más fiatalember, aki a behívóját várja. Általában a diákok, mikor ész nélkül belerohannak a végzetes arcvonalba, szigorúak és szépséges tekintetűek. Anpodzsi inkább átszellemlő volt. Legalábbis mi annak láttuk.

– Ássátok ki szépen – mondta a lézengő alsósoknak, rámutatva egy fenyőgyökérre. De sosem szidta össze őket. Nyilván jól tudta, hogy az erőltetett munka semmit sem ér.

Mínthogy a levelezés titkos jellegére gondosan ügyeltünk, a bevonulás előtt csak levélben tudott szerelmet vallani. Pontosan eszébe véste az általunk kitalált képzeletbeli lány életkorát, ízlését és jellemét. Hogy éjszakákon és nappalokon át miféle arcot és milyen testet álmódott neki, azt nem tudom. De elküldte a lánynak az utolsó levelet, és mi kénytelenek voltunk elfogadni. Ha hiszünk a levélnek (és ugyan van-e mód a bizonyításra), Anpodzsi megőrizte érintetlenségét. Még em-

lékszem, azt írta ebben az utolsó levélben, hogy életét gyönyörű hazájának áldozza. Azt is említette, úgy veszi észre, szülei szeretnék, ha megnősülne a bevonulás előtt, mert máskülönben kihal az ősi nemzetség. Ezután diáktiszt lett Anpodzsiból a császári hadseregben.

Mielőtt elvitték, cinkostársamnak négyszemközt bevallotta, hogy szerelmes. Kettős vallomás! Dogen követője elbeszéli titkos szerelmét annak az embernek, aki a titokért felelős! Minthogy cinkostársamat fogadalom kötötte, hosszú ideig nem szólt nekem az esetről. Jóval később mondta el a következő történetet. Anpodzsi odahívta a vívóterem sarkába, és így szólt: – Tulajdonképpen csak rám tartozik. De kell, hogy legyen valaki, aki segítette a levelezést a lánnyal. El akarom mondani neked, min gondolkodom. Elviselhetetlen, hogy belépek a hadseregbe, anélkül, hogy látnám az arcát és hallanám a hangját. De talán jobb is, ha nem látom. Talán boldog lennék, ha megismerném, és félőrülden, kétségbeesetten vonulnék be pilótának vagy vadászrepülőnek. Nincs semmi megbánnivalóm, mert képzeletben megtaláltam az eszményi lányt, és azt hiszem, szeretem őt. – Cinkostársam hallgatással leplezte zavarát. Nem akarta megrontani Anpodzsi tiszta örömét, így mondta nekem később.

Sosem kételkedtem benne, hogy Anpodzsi hősi halált halt a légi csatában. Most már tudom, hogy ostoba voltam. A vereség utolsó szakaszában csaknem lehetetlen volt hősi halált halni. Anpodzsi meghalt, ehhez nem fér kétség. Tizennyolc évvel a történetek után összetalálkoztam cinkostársammal (jelenleg köztudós, és még mindig nőtlen), aki elbeszélte, mi lett bűnös tréfánk következménye a háború után. Anpodzsi édesanyja felkereste őt a fiánál talált levelekkel. – Ougi – mondta cinkostársam –, félreismerhetetlenül a te kézírásod volt. *Mi* voltunk Anpodzsi kedvese. Ez idáig rendben van. Haláláig hitt az *általunk* kitalált lányban, és sosem jött rá, hogy becsaptuk. Az anyja még most is azt hiszi, hogy a fia szerelme létezett. Azt mondta, örömmel hallaná, hogy a lány él és boldog,

még akkor is, ha nem találkozna vele sohasem. De tudod-e, Ougi, Anpodzsi halálának valódi okát? Anpodzsi öngyilkos lett.

– Öngyilkos! – Akaratlanul is hangosan felkiáltottam.

– Igen – mondta a közvádoló, egykori cinkostársam. – Persze, ezt nem közölték hivatalosan. Túlságosan „romantikus” volt a halála. Egy hónappal a háború vége előtt Anpodzsi osztagát rohamra vezényelték, s amint ez indulás előtt szokásos a Kamikaze-önkénteseknél, a katonák görbe estét csaptak. A főhadiszállás indítványára a Kamikaze-pilóták japán honleányokkal aludhattak, mintegy olyan ifjak előjogaként, akik farkasszemet néznek a halállal. Ezt senki sem vette tőlük rossz néven. De Anpodzsi egy életen át őrizte az érintetlenségét. A haza pedig, amelyért harcolt, most a hazafias önfeláldozás szépen hangzó nevében engedélyezi a prostitúciót. „Ocsmányság! – Csak ennyit tudott mondani. – Ocsmányság!” És pisztolyával agyonlőtte magát, hogy megmentse tiszta fiatal álmát, és végezzen a kétségbeeséssel, mert szülőhazája ilyen képmutató. Mikor az anyja ideadta a leveleket, világosan felismertem a kézírásodat. Muszáj volt valami ügyes hazugságot kitalálnom, már csak miattad is . . . szóval, azt mondtam neki, hogy a lány elpusztult a bombázás alatt.

Szerettem volna elítélni magamat s a cinkostársamat, aki most közvádoló. Úgy éreztem, hogy Anpodzsi divatjamúlt hazafisága a levegőben csörömpöl, és vádol bennünket a háború utáni Tokió zsúfolt, lármás utcáin – lehetséges ez? Valamiképpen el kell búcsúznom Anpodzsitól és a lánytól, aki a leveleinkből született. De hogyan búcsúzkodnék önmagamban?!

Gergely Ágnes fordítása